

A vertical decorative ribbon with a repeating zig-zag pattern of orange and white stripes, running down the left side of the page.

850 let

Velkého
Řečnova

1141-1991

A horizontal decorative ribbon with a repeating zig-zag pattern of orange and white stripes, running across the middle of the page.A circular emblem featuring a stylized orange sunburst or flower design with a white center, surrounded by a white border with a black geometric pattern.

Výběr z historie

Vážení spoluobčané,

místo, kde jsme se narodili a prožili své mládí, je pro každého z nás tím nejdůvěrnějším a nejmilovanějším koutem vlasti. Na toto místo rádi vzpomínáme, zvláště je-li to kraj krásný a opředený tak zajímavou historií, jakou má naše obec Velký Ořechov.

Období let 1141 - 1991 pro nás znamená dobu existence Velkého Ořechova, dobu 850 let ověřených skutečností a zpráv tom, že naše obec již žila svými starostmi i radostmi.

Při této příležitosti Vám předkládáme velmi zkrácené zpracování dějin naší vesnice a tím Vás, hlavně mládež, chceme seznámit s nejpodstatnějšími ověřenými událostmi života našich předků. Je nám sice známo, že v našem katastru bylo zjištěno mnohem starší osídlení, např. v části zvané Kopce a Předchýřovy byly objeveny pozůstatky kultury keltské a na Haldách památky z doby Velké Moravy. Písemné zprávy pocházejí však výhradně až z roku 1141.

Velký Ořechov měl a dodnes má podmínky být správním střediskem širokého okolí jak v oblasti náboženské, školské, zdravotní, tak i spoju a obchodu. Takovým je i dnes, přestože hospodářské centrum je vybudováno mimo obec.

Rozhodli jsme se, že výročí 850 let od první písemné zprávy o naší obci, si připomeneme zpracováním její historie ve stručném přehledu, který Vám dnes předkládáme. Je výsledkem spolupráce ochotných autorů zajímajících se o tuto problematiku. Využívám příležitosti, abych poděkoval všem, kdo se podíleli na zpracování této brožurky v tak krátké době.

Jsou to PhDr. Z. Pokluda, ředitel okresního archivu, JUDr. J. Postupka, náš rodák, A. Bod'a, bývalý kronikář obce a náš spoluobčan E. Mikel.

Přeji Vám, vážení spoluobčané, aby se Vám v naší obci dobře žilo. Važme si všeho dobrého, co nám předkové zanechali, a společně rozvíjme obec dál pro blaho našich potomků.

František Bílek, starosta

Úvod

Pro zpracování této brožury přicházelo v úvahu studium dochovaných písemných materiálů a hlavně záznamy autorů, kteří ze svých dřívějších prací poskytli podklady. Seznam použitých materiálů je uveden v závěru této práce. Brožura je vydána v menším rozsahu, poněvadž doba určená k přípravě a zpracování návrhu byla časově omezena. Také problematika spojená se zemědělstvím je v současné době již zpracována a připravena k publikování za celou oblast ZD Mír Březůvky.

Na vydání této brožury navazuje výstava, která bude součástí oslav 850 let naší obce. Budou zde vystaveny kroniky Velkého Ořechova, školní kronika, doklady o činnosti zájmových organizací, zajímavé fotografické i historické dokumenty, obrazy s krajovým zaměřením.

Množství písemných dokladů o obci Velký Ořechov, o její minulosti i současnosti, je tak rozsáhlé, že by je bylo možno zpracovat s použitím fotografií do obsáhlé knihy. Širší vydání dějin naší obce je nyní připravováno spoluautorem této brožury JUDr. Josefem Postupkou.

Věříme, že i tento stručný přehled umožní zájemcům pohled do minulosti velmi vzdálené i nedávné a stane se pro ně přínosem.

Stručná historie obce

(PhDr. Zdeněk Pokluda, Okresní archiv Zlín-Klečůvka)

Velký Ořechov, rozložený na stoupajícím návrší, upoutává svou výraznou polohou a krásným výhledem do okolního kraje. Taková poloha sama o sobě vyvolává pocit jakési dávné významnosti tohoto místa a v této představě se ještě utvrdíme, nahlédneme-li do historie.

Ve středověku měl Velký Ořechov mezi okolními vesnicemi významnější postavení nejen jako sídlo farnosti, ale i tím, že byl střediskem dost velkého feudálního statku, jehož majitelé zde měli také své sídlo - tvrz.

Dějiny Velkého Ořechova sahají hluboko do minulosti, do doby před osmi a půl stoletím. Poprvé čteme jméno Ořechova v důležité listině olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka z r. 1141, ve které jsou jmenovány církevní majetky na Moravě. Potom však historické prameny o vesnici mlčí, až teprve v polovině 14. století se opět vynořují věrohodné zprávy. Ves "Ořechové", jak se tehdy nazývala, patřila drobným vladyckým statkům, jakých bylo v této krajině hodně. Velký Ořechov byl dokonce rozdělen mezi několik drobných šlechticů - vladyků, z nichž každému patřila jen určitá část vesnice. V r. 1355 vlastnil zdejší dvůr Beneš z Ořechova, zatímco jiný díl vsi náležel Vyšatovi z Ořechova. Zpráva z r. 1358 zase říká, že nějakým majetkem ve vesnici disponovala Alžběta z Ořechova, která v r. 1368 prodala zdejší dvůr se 7 lánovými usedlostmi Ondřejovi ze Šarova a ten zase postoupil tento díl v r. 1384 Mikšovi z Malenovic a z Podhradí. Jeho vláda trvala dvě desítky let a navíc víme, že za něj už nedocházelo k dělení vsi na několik dílů. Podařilo se mu získat díly jiných majitelů, a tak tento Mikeš držel již celou ves s dvorem. Jako feudální pán měl také patronátní právo k velkoořechovskému kostelu. Celý tento majetek postoupil v r. 1407 Zikmundovi z Honbic. Dodejme ještě, že kostel stál nepochybně už dlouho před tímto rokem.

Zikmund z Honbic, nový ořechovský pán, patřil k nezámožnému rytířskému rodu. Neměl velké statky, ale dovedl si přivydělat vojenskou službou. V letech 1431 - 1434 velel posádce topolčanského hradu. Zikmund z Honbic a jeho potomci se na Velkém Ořechově usadili nadlouho. Rozšiřovali svůj majetek a podle svého sídla přijali i jméno – Ořechovští z Honbic.

Už Zikmund nabyl sousední Dobrkovice (1417) a za jeho syna Jiříka pak byly připojeny také Pašovice (1477) a Kaňovice (1466). Po roce 1466 byla získána i blízká zpustlá ves Loštice. Tímto majetkovým růstem se rod Ořechovských z Honbic povznesl mezi nejmajetnější rytířskou šlechtu a zároveň stoupal i význam samotného Ořechova jako střediska rozsáhlejšího feudálního statku. V té době dochází i ke sporům, např. v r. 1464-1466

vymáhal Jiřík Ořečovský z Honbic odškodné od jednoho šlechtického souseda, který neoprávněně nechal rubat dříví v ořečovských lesích. A stejně musel Jiřík u soudu žalovat, když si jiný soused, horlivý katolík Štěpán z Lichtenburka přisvojil desátky z Bohuslavic a Doubrav, které se měly odevzdávat ořečovskému kostelu.

Značný rozsah ořečovského statku (Ořechov, Dobrkovice, Pašovice, Kaňovice) však neměl dlouhého trvání. Jiřík Ořečovský z Honbic zanechal čtyři syny a majetek musel mezi ně rozdělit. Při dědickém vypořádání asi v r. 1481 se oddělil druhorozený Jiřík Ořečovský od svých bratrů a přijal za svůj díl vesnice Velký Ořechov a Kaňovice. Vládl tu však krátce, za pár let prodal Ořechov a o něco později i Kaňovice (1493). Tím skončila vláda rodu Ořečovských z Honbic trvajících tři generace. Můžeme tak předpokládat, že jim jako trvalé obydlí v Ořečově sloužila tvrz, která se výslovně připomíná v r. 1500. Přesné místo, kde tvrz stála, neznáme; je pravděpodobné, že to bylo v blízkosti kostela.

Z pracně posbíraných zpráv se vynořuje galerie zapomenutých šlechtických jmen a můžeme se ptát k čemu nám ta suchopárná fakta jsou. Přejemnějším k tomu, že leccos napovědí o proměnlivých poměrech, které tehdy panovaly na ořečovské tvrzi. Vždyť během pěti desetiletí se tu čtrnáctkrát mění majitel:

1485	Vlaštěk z Petropině
1492	Hynek Důn ze Žákovic
1496	Jan Onšík z Bělkovic (1508)
1510	Bernard ze Zástřizl
1513	Michal z Čachtic a synové (1517)
1517	Zikmund z Vlachovic a Jan Ořečovský z Honbic
1518	Jan Bujakovský z Bítkova
1526	Jan Ořečovský z Honbic (1527)
1528	Hynek ze Zdedína
1530	Václav Tetour z Tetova, Kateřina z Torysy
1533	Adam a Zikmund Prakšičtí ze Zástřizl

S příchodem Prakšických ze Zástřizl se poměry na ořečovské tvrzi konečně ustálily. Značné jmění získával v tomto kraji už před tím Hynek ze Zástřizl. Podařilo se mu získat Prakšice, zde se usadil a postupně do jeho rukou přešly Pašovice, Dobrkovice a Hřivínův Újezd. A byl to možná právě Hynek ze Zástřizl, který kolem roku 1530 koupil i obec Ořechov.

S určitostí víme, že v Ořechově vládli v r. 1533 Hynkovi synové Adam a Zikmund. Při dělení dědictví po otci převzal nejstarší ze synů Adam nejen Ořechov, ale také Pašovice, Dobrkovice a Hřivínův Újezd. Tak se stala koncem r. 1540 ořechovská tvrz opět a nadlouho střediskem rozsáhlejšího feudálního statku, který se postupně zvětšoval.

Adam Prakšický ze Zástřizl tu vládl velmi dlouho, skoro čtyři desetiletí. Z té doby se také dovídáme, že Adamovi utekli jeho služebníci - čeledín a vozataj Mikuláš Myška a kuchařka Kateřina - do Biskupic a pak se musel dlouho domáhat, aby se vrátili. Po Adamovi Prakšickém vládl v Ořechově jeho synovec Proček (1573-77), pak syn Jan (1577-81). Tito poslední Prakšičtí zápasili s dluhy, rodový statek nedovedli udržet a museli jej prodat. Převod byl proveden na přelomu r. 1581-82 a spolu se čtyřmi vesnicemi byla tehdy prodána také tvrz s dvorem a pivovarem v Ořechově.

Nový ořechovský pán Jan Hanuš ze Šaratic (1582) pocházel z měšťanského rodu v Uherském Brodě a příslušníkem šlechtického stavu nebyl dlouho. Měl však pěkný majetek a byl bohatší, než leckterý šlechtic. Dovedl hospodařit, a tak ořechovský statek rozšířil koupí blízkých vesnic Doubravy a Březůvky (1589). V r. 1603 koupil statek Jan Cedlar z Hofu, který jej v r. 1608 prodal Havlovi Kurovskému z Vrchlabě. Od něj získal statek v r. 1610 Václav Kokorský z Kokor, jenž k němu přikoupil v r. 1611 Polichno a Maršov. To byl vrchol rozvoje ořechovského statku; patřily k němu vesnice Ořechov, Březůvky, Doubravy, Dobrkovice, Hřivínův Újezd, Pašovice, Maršov, Polichno, dále panské dvory v Ořechově, Doubravách, Pašovicích a na Polichně, pivovar a tvrz v Ořechově.

Celý tento majetek prodal majitel v r. 1614 za cenu 48 tisíc zlatých Marii Magdaleně Haugvicové z Biskupic. Po ní pak dědily její dcery Bohunka a Jana Eusebie, které prodaly statek v r. 1652 hrabatům Kounicům.

Tímto zanikla samostatnost ořechovského statku, neboť Kounicové jej připojili ke svému rozsáhlému uherskobrodskému panství. Význam Ořechova poklesl, vesnice podléhala až do pádu feudalismu v r. 1848 uherskobrodské vrchnosti.

Válečná léta

Od počátku svých dějin byl Ořechov vystaven válečným hrůzám.

V 11. století zažil uherskou okupaci, v r. 1241 vpád Tatarů a při nájezdu Kumánů v r. 1253 byl kraj úplně zpustošen. V r. 1315 po marných pokusech o dobytí Uherského Brodu vyplenil náš kraj trenčanský Matěj Čák.

V době husitské opanovali Uh. Brod a okolí husité a odtud podnikali nájezdy proti opěrným bodům Zikmundovým. Zánik obcí v tomto období nebyl zjištěn.

Zhoubné období v dějinách našeho kraje nastalo v letech 1468-78 za války uherské mezi Jiřím z Poděbrad a Matyášem Korvínem. V 16. stol. se kraj těšil míru, který ohrožovaly jen ojedinělé turecké vpády. Proti nim nařídil olomoucký sněm Adamovi Ořečovskému ze Zástřizl, aby zajistil "zasekání hory na hranicích uherských". V 17. stol. třikrát vpadli na Moravu bočkajovci. Bojovalo se i u Pašovic a v lese Chlupáč.

V r. 1620 po bitvě bělohorské pobýval v naší oblasti sedmihradský kníže Bethlen Gábor se svým vojskem. "Místo, aby šli stavům na pomoc, počínali si v kraji hůře než nepřátelé. Všechny dědiny, dvory a mlýny spálili, lidi zajímali a dobytek pojedli. Lidé hlady mřeli, psy a kočky jedli."

V r. 1643 vpadli k nám Švédové, kteří zanechali v Ořechově z 30 usedlostí 9 pustých.

V r. 1663 při vpádu Tatarů bylo v obci pobito a zajato 25 lidí, uloupeno 20 koní, 32 ks hovězího a 78 ovcí.

Za války o Slezsko vpadli do kraje Prusové. Mnoho osob z okolí Ořechova odvedli a teprve po výkupném propustili. V této sedmileté válce jezdili Ořečovjané napřípřež až do Slavkova. Kromě toho museli platit válečnou přirážku - z každého lánu 3 zlaté 16 krejcarů, z každého komína 21 krejcaru.

Epidemie a živelné události

V současné době si vůbec nelze utvořit představu o hrůzách a ztrátách, které v minulých dobách působily lidem zhoubné epidemie. Nejčastějším "hostem" až do 18. stol. byl mor. Proti epidemiím byli tehdejší lidé bezbranní, proto se uchylovali k zaříkávání nemocí a k pověrám. Často se obraceli k Bohu o pomoc (budování morových sloupů).

I když nemáme doložené zprávy přímo z Ořechova, předpokládáme ze zápisů kronikářů blízkých měst, že náš kraj morovými nákazami trpěl. Ořečov byl morem zachvácen pravděpodobně v letech 1483, 1523, 1542, 1606, kdy "nebylo nikoho, kdo by mrtvé pochoval". V letech 1623, 1646, 1705 zuřila záhadná epidemie příznačná ohluchnutím a při tom byl zjištěn i skvrnitý tyf. V r. 1712 řádl zde dobytčí mor.

Již vzpomínané morové sloupy se budovaly na památku překonání těchto nemocí v letech 1715-1716.

V 19. stol. (1832) byl mor vystřídán cholerou. Ve 20. století se v důsledku nedostatku vody objevil v obci tyfus. Není divu, protože vesnicí volně tekla močůvka a do rybníka ústl kanál ze hřbitova.

Ponurý obraz feudální doby - nevolnictví, robota, bezbrannost při epidemiích - dokreslují navíc živelné pohromy.

V r. 1546 byl náš kraj postižen kobyilkami, v r. 1713 bylo neobyčejné mokro. V srpnu 1791 vypukl v obci požár, který zničil šindelovou střechu kostela, faru a téměř celou obec. Zvony z kostela zachránil občan z Pašovic, který neohroženě vnikl do hořícího kostela a zvony odmontoval. Dne 18. března 1813 zuřila zase velká vichřice spojená s lijákem, která nadělala mnoho škod na polích. Nato přišlo nevídané sucho. Na Den andělů strážných v r. 1821 opět řádila strašná vichřice, při níž bylo pozorováno i slabé zemětřesení.

Tenkrát se objevila v chrámovém stropě trhlina, která je dosud znatelná. V r. 1840 byl Ořechov postižen průtrží mračen a krupobitím, takže na dolním konci vesnice byly domky "dopola zaneseny kamením".

Za těchto situací kronikář oceňuje vzájemnou obětavou pomoc obyvatel naší obce. Přestože práce byly prováděny živelně, vznikl základ organizovaného spolku na ochranu majetku. V roce 1895 byl založen Sbor dobrovolných hasičů s působností pro Ořechov a okolí.

Velký Ořechov po 1. světové válce

Největší událostí tohoto období byla parcelace velkostatku po zemřelém hraběti Kounicovi. V r. 1923 bylo rozparcelováno celkem 183,50 ha, z toho 131 ha půdy obdrželo 73 občanů V. Ořechova. O zbytek nebyl mezi zdejšími zájem, proto byl prodán občanům Kelník a Dobrkovic. V r. 1931 koupila obec Velký Ořechov 124 ha lesa. V získaných hospodářských budovách (v prostoru nynější nové budovy školy) byl zřízen obecní chudobinec.

Dne 23. 3. 1926 zemřel dosavadní starosta Ludvík Kalus č. 18. Novým starostou se stal rolník Josef Duda č. 22, který byl starostou již dříve. Po svém znovuzvolení v r. 1928 zastával Josef Duda tuto funkci až do r. 1932. V tomto roce nastoupil na jeho místo řídící učitel zdejší školy Václav Bureš, který byl starostou obce do r. 1940, kdy se z V. Ořechova odstěhoval.

V letech 1940-45 stál v čele obce František Rachůnek č. 93, později Augustin Talaš č. 11.

Kromě školy sehrála svoji úlohu v tehdejších kulturním životě i obecní knihovna zřízená v r. 1921 a čtenářský spolek "Alois Jirásek". Knihovníkem byl Josef Postupka. Oživením bylo i založení ochotnického divadla hasičského spolku v r. 1926 a působení místní dechovky "Poštáci" od r. 1930.

Hospodářská krize v 30. letech se projevila nezaměstnaností i v naší obci; podporu pobíralo 7 nezaměstnaných. Obec v té době organizovala nouzové práce pro nezaměstnané, např. zalesňování pozemků, opravy cest atd.

V letech německé okupace byly nejvíce postiženy židovské rodiny místních živnostníků, které byly deportovány do koncentračních táborů; nikdo se již nevrátil.

Naše obec prožila také přechod fronty válčících stran v dubnu a počátkem května r. 1945, stejně jako smutná léta německé okupace. V republice byly zavedeny přiděly potravin na lístky a tento systém byl zrušen až v r. 1953. Byly také stanoveny povinné dodávky zemědělských produktů a prováděny povinné sbírky teplých oděvů pro německou armádu. Za odboj naši občané nebyli stíháni, ale za neplnění dodávek potravin nebo jejich ukrývání stíháni byli.

Vzhledem k tomu, že pamětníků ubývá, chceme popsat přechod fronty v r. 1945 a osvobození Velkého Ořechova tak, jak tyto události zachytil obecní kronikář.

"Za dvorem" v blízkosti dnešního vodojemu byla vybudována německá pozorovatelná, která byla z 5. na 6. ledna přepadena partyzány. "Nad obcí létaly rakety a ozývaly se kulometné dávky. Přepad se nezdařil, jenom stoh slámy Josefa Sedláčka č. 6, který byl v blízkosti, shořel."

V lednu a únoru 1945 připravovaly německé oddíly zákopy a zátarasu i v našem kraji. Na tyto výkopy byli odváděni také ořechovští mladí muži. Jeden ze zátarasů byl vybudovaný u silnice Velký Ořechov - Pašovice a hraniční most v tomto prostoru byl navíc podminován. Most však nebyl zničen, pozůstatek protitankového příkopu je dodnes vidět.

Kromě toho byly připraveny okopy pro německé vojáky a kulometná hnízda okolo obce.

V polovině dubna 1945 bylo již možno pozorovat boje v okolí Uherského Brodu, později Prakšic a Pašovic. V Pašovicích byly i ztráty na životech místních občanů. Výborná pozorovatelná těchto bojů byla od Šturmovy stodoly na Končinách.

Dne 1. 5. dopoledne byly osvobozeny Dobrkovice a přes poledne také Velký Ořechov. Při osvobozovacích bojích používala sovětská vojska rychlopalná děla malé ráže (5 ran), takže nebyly způsobeny velké škody. Občané byli ukryti ve sklepích - školním, farním, pod Pálenicí a v některých rodinných domcích, kde nebylo nebezpečí přímého zásahu. Vážně však byly poškozeny budovy, kde byli ukryti němečtí vojáci - kostel, fara a zámek (škola). Odtud stříleli kulometčíci.

Po přesunu fronty vyhledávali občané ponechanou municí a zbraně, které pak vojáci svázeli na jedno místo k dalšímu použití nebo k likvidaci.

Takovou odhozenou municí (hlavice pancéřové pěsti) byl při neodborné manipulaci zabit patnáctiletý Alois Gajdůšek č. 24 a vážně zraněn Miroslav Sedláček. Při práci na okopu pro rychlopalná sovětská děla byl německou

kulkou raněn Ludvík Zajíc, který byl odvezen na operaci do lazaretu v Nivnici.

Brzy po skončení války odešlo 11 ořečovských rodin do pohraničních oblastí kolem Znojma a Šternberka osídlovat hospodářství po odsunutých Němcích. Většina těchto občanů zůstala v nových domovech již trvale.

Náboženské prameny Velkého Ořechova

Není pochyb o tom, že obyvatelé Ořechova už od vzniku obce byli nábožensky věřící. Již samotná okolnost, že Ořechov byl původně majetkem církevním, nasvědčuje, že křesťanství zde bylo už od samého počátku.

O organizované duchovní správě vypovídají archivní dokumenty poměrně pozdě. Kolem r. 1380 daroval Masek z Pašovic ořečovskému farnímu kostelu 1 lán v Pašovicích. To je zatím nejstarší zjiitelné datum existence duchovní správy v Ořechově.

Vlna husitství zasáhla určitě i náš kraj. Více zpráv však máme zachováno z 2. pol. 16. století, kdy celý zdejší kraj přilnul k novoutrakvismu. V Ořechově působil v r. 1557 kněz Dalibor, který podává podobojí, stejně jako Lukáš Javorský a Prokop Mazanecius (ořečovský farář v roce 1582).

Po roce 1560 se fary na větších panstvích slučovaly v děkanství a faráři si ze svého středu volili děkana. V roce 1566 vznikl církevní řád na panství uherskobrodském a duchovenstvo všech evangelických obcí se v Uh. Brodě usneslo na společné konfesi. V čelo spojených církví byl postaven brodský farář Benedikt Mičinský, jako děkan a svěřený mu obvod se nazýval diecéze. Nový církevní řád i pro fary na Zálesí, vydal v r. 1576 brodský děkan Pavel Kyrmezel a pak další v roce 1583 Pavel Pressius. Řády se týkaly i škol. Dosazování kněží na fary v té době řídili majitelé panství.

Události pobělohorské zcela zvrátily církevní poměry v kraji. O rekatolizační úspěchy se zasloužili dominikánští misionáři z Uh. Brodu a jezuitští z Uh. Hradiště. Avšak na statku ořečovském jsou ještě v roce 1624 výslovně uváděni protestantští kazatelé, kteří museli pod ztrátou hrdla zemi opustit. Katoličtí vítězové zamýšleli vystoupit nejdříve jen proti radikálním kalvinistům, českým bratřím a novokřtěncům, ale později poznali, že úplná porážka nepřítelů jim umožňuje zahájit protireformaci na celé čáře. Misionáři a jezuité procházeli celým krajem a za asistence vojska uskutečňovali protireformaci. Obnovené zemské zřízení z roku 1628 dovolovalo jediné vyznání - katolické, avšak teprve po míru vestfálském měla protireformace lepší výsledky.

Jednotlivé osady byly opatřeny řádnou církevní správou. V r. 1633 byl dosazen na ořečovskou faru katolický farář Jan Maxmilián Orpherius, jenž byl současně farářem pozlovským a administrátorem hornolhotským. V r. 1658 byl jeho nástupcem Jan Bernard Alauda. Z katolických farářů je třeba

připomenout Antonína Hauffa, faráře a děkana, řečníka a spisovatele, známého zejména svým silným protievangelickým postojem.

Další faráři, kteří působili na ořechovské faře:

1665	Zachariáš Bureš
1669	Jiří Marek Janduška
1673	Jan Kořistka
1675	Matěj Svoboda
1683	Kristián Sich
1688	Jan Scholtis
1706	Jan Trchalík
1707	Jakop Hulík
1725	Šimon Antonín Mráz
1737	Josef Antonín Hauff
1744	Jan Emanuel Šašina
1748	Martin Lázeňský
1767	Vavřinec Potsch
1789	Jan Batia (zlínský rodák, z pozdější známé rodiny Baťů)
1812	Jan Stehno
1823	Jan Waldsteiner
1838	Václav Matyášek
1866	Jan Neumann
1890	František Chudáček
1900	Filip Novák (zemřel ve V. Ořechově)
1934	Vincenc Kovář (zemřel v roce 1959 na Lukově)
1954	Leopold Hampl (nyní v Blatničce u Hodonína)
1977	Jan Železník (nyní v Pohořelicích)
1990	Arnošt Červinka (narozen 1939 ve Zlíně)

Farnost ořechovská byla rozsáhlá a náležely k ní vesnice Březůvky, Kaňovice, Částkov, Dobrkovice, Doubravy, Kelníky, Hřiv. Újezd a Pašovice. Později se oddělily Březůvky a Pašovice.

Velké potíže měli ořechovští faráři s vybíráním farních desátků, jak o tom svědčí záznam z roku 1833, zapsaný farářem Waldsteinerem. Do kompetence farářů spadalo chudinství a spolu s obcí se starali o zabezpečení chudých. Ve správě faráře byl kostel a také hřbitov až do 50. let našeho století.

V souvislosti s náboženskou otázkou je třeba se zmínit o místních památkách, neboť jsou náboženského charakteru. Nejvýznamnější památkou a dominantou kraje je barokní farní chrám. Tento kostel sv. Václava byl postaven na sklonku 17. století. Je to sakrální architektura

pozdního italského baroka. Osoba architekta není známá, předpokládá se však stavitel blízký okruhu slavného italského mistra Domenica Martinelliho. Horní plocha kamenné desky na rohu kostela má nadmořskou výšku 374,508 m. Tři zvony pocházely z let 1690, 1725 a 1743. Za 2. svět. války byl ponechán je jeden zvon a zbývající byly roztaveny na zbraně. Po válce byly zakoupeny zvony nové. Fotografie z odvozu zvonů a dovozu nových jsou přílohou kroniky V. Ořechova.

Úřad památkové péče evidoval v roce 1975 tyto ořečovské památky:

v kostele - hlavní oltář z 18. stol., boční oltář Panny Marie, boční oltář sv. Vendelína, kazatelna, křtitelnice, obraz Apotheosa sv. Jana Nepomuckého, 4 obrazy ze života sv. Václava z konce 17. stol. zvon z r. 1690, kostel byl opraven v letech 1958-63; v obci - socha sv. Josefa, muka sv. Antonička, socha sv. Jana Nepomuckého a kříž u domu č. 48.

Z hlediska církevní správy patří farnost do arcidiecéze olomoucké a děkanství zlínského.

Školství

Počátek školské soustavy u nás je spjat s vydáním Felbigerova Všeobecného školského řádu v r. 1774. Školství bylo až do té doby v rukou církve, vrchnosti a z části i obce. Dne 11. dubna 1776 bylo v Čechách přes 11.000 vesnic bez školy. Obdobně tomu bylo i na Moravě. Hrabě Perggen, vyslanec v Prusku a Sasku, vyslovil požadavek, aby duchovenstvo bylo zbaveno učitelské služby a byli dosazováni výhradně učitelé světští. V r. 1717 vyslovil Bedřich Vilém I. požadavek povinné školní docházky, která ale nebyla uskutečněna. V roce 1764 vydal výnos, v němž ustanovil, že na místě učitelů mohou být dosazováni jen lidé zkoušení. Na Moravě bylo školství reorganizováno v r. 1774 na podnět opata Jana Felbigerera. Ten doporučil 3 druhy škol:

- a) triviální se sídlem u far
- b) filiální pro vesnickou a městskou chudinu
- c) hlavní - v každém kraji měla být zřízena alespoň jedna škola hlavní troj- nebo čtyřtřídní.

Služné bývalo stanovené v peněžích a v naturáliích. Dle záznamu pobíral v roce 1771 učitel F. Michalec na naší škole na peněžích 11 zlatých 37 krejcarů, na štolu 20 zlatých, od žáků 5 zlatých, sypaného obilí 40 měřic - ačtel, vajec 9 kop, koláčů 135 ks.

Před školní reformou r. 1774 byly na školách užívány tabulky, které nahrazovaly učebnice. Na Moravě byly tištěny knihy jen pro školy triviální. V roce 1777 vydala pražská tiskárna tyto knihy:

- Tabulka písmen a hlasovací tabulka
- Čítanka I. a II. (katechetická)

- Kniha pro učitele a rodiče (čítanka s otázkami a odpověďmi)
- Evangelium
- Početnice I. díl

Od roku 1774 musely všechny děti podle tereziánského škol. zákona chodit od 6-ti let do 13-ti let do školy. Školní rok se dělil na zimní a letní období. Každý den se musely děti zúčastnit mše.

V letech 1787-91 chodilo ve V. Ořechově do školy 9 chlapců a 13 děvčat. První písemná zpráva o škole v naší obci pochází z r. 1670. Přesto je pravděpodobné, že první škola existovala již v roce 1389 při faře. Obvod školy byl značně velký podle obvodu farního úřadu. Prvním známým řídícím učitelem v letech 1746-49 byl Jiří Vachek, dle jiné verze Jiří Macháček. Další již můžeme přesně sledovat:

Jan Drahotušský	1749 - 59
Václav Gajdůšek	1759 - 63
František Michalec	1763 - 96
Jiří Brožek	1796 - 1828
Dominik Adrsehok	1828 - 29
Jakup Vachler	1827 - 48
František Krunka	1848 - 49
František Zach	1849 - 63
Jan Vachler	1863 - 77
Karel Heger	1878 - 98
Eduard Zásměta	1898 - 1920
Václav Bureš	1920 - 40
Karel Doseděl	1940 - 41
Jaroslav Jiříček	1941 - 46
Bedřich Frank	1946 - 48
Josef Viktorín	1948 - 50
Josef Brachtl	1950 - 53
Břetislav Orava	1953 - 57
Josef Blahuš	1957 - 88
Eliška Flekačová	1988

Farář Waldsteiner napsal Památky farnosti ořechovské, kde píše, že v roce 1830 až 1835 byli ve V. Ořechově dva učitelé se čtyřmi pomocníky. V r. 1791 navštěvovalo školu 124 žáků, v r. 1834 jich bylo 151 z obcí V. Ořechov, Dobrkovice, Kelníky a Kaňovice, v r. 1949 to bylo 209 žáků a v r. 1975 242 žáků ze stejných obcí vč. Hřiv. Újezda a Doubrav.

Zajímavosti a školství v naší obci

- rok 1877 povolena oprava školy, avšak pod pláštěm opravy byla vystavěna škola nová nákladem 4.400 zlatých na svahu pod kostelem
- 1902 založena škola v Kaňovicích
- 1906 založena škola na Kelníkách
- 1907 Okresní školní rada nařídila obecnímu zastupitelstvu a školní radě podat žádost o rozšíření školy, pro odpor zastupitelstva žádost podána nebyla. Stejně tak další 4 výzvy byly obecním zastupitelstvem zmařeny.
- 1910 zakoupení domku č. 36 s největší pravděpodobností pro rozšíření školy
- 1923 při parcelaci získán za 50.000 Kčs bývalý zámek pro umístění školy, přidělena i zahrada s polem o výměře 1,4 ha a hospodářské budovy
- 1924 24. září bylo zahájeno vyučování v opravené škole, adaptace si vyžádala 120.000 Kčs
- 1926 pokyn Okresního školního výboru k výstavbě měšťanské školy, nabídka obecním zastupitelstvem odmítnuta
- 1946 9. května položen základní kámen ke stavbě prozatímní školní budovy (slouží dodnes), 11. 12. 1946 zde bylo zahájeno vyučování
- 1947 zahájení výstavby školy mezi dosavadní školou a hřbitovem (vybudovány základy a část zdiva), stavba později zastavena a materiál převezen na stavbu školy v Prakšicích zřízení školní kuchyně v budově školy
- 1949 dokončení učitelských bytových jednotek (4 byty 1+3, 4 garsonky)
- 1970 – 89 provedena oprava starší školní budovy (zámku) - fasáda, vnitř. úpravy, oprava podlah, střechy, výměna oken, instalace el. vytápění v obou školních budovách; na ONV ve Zlíně uplatňován požadavek na rozšíření či výstavbu nové školy - bez úspěchu
- 1975 učitelský sbor složen ze 14. pedagogů (z toho 8 žen)

Mateřská škola

Mateřská škola byla v obci zřízena v r. 1948 v budově základní školy, a podléhala řediteli ZŠ. Až v r. 1956 se mateřská škola osamostatnila, její první ředitelkou byla Libuše Ševčíková. Průměrný počet žáků byl 20.

V r. 1976 byla vybudována nová dvoutrídni mateřská škola, ředitelkou byla Marie Hubáčková. Průměrný počet dětí v těchto letech byl 56. V současné době dojíždí do mateřské školky i děti z Kelníků a Dobrkovic. V r. 1977 byla v její budově zřízena školní jídelna.

Pošta

Pošta byla zřízena dle zprávy ve školních kronikách roku 1863-1877. Poštovním výpravčím byl učitel zdejší školy Jan Wachler. Roku 1890 byla pošta v domě č. 36. Poštu vedl J. Gregor. Později je pošta uváděna na č. 81, kde se dodnes říká "na poště". Od roku 1924 sídlila pošta v domě č. 36 a Františka Bosáková byla pošmistrovou. Z počátku byly zásilky dováženy do Uh. Brodu 3x týdně koněm a od roku 1928 denně autobusem Josefa Kadlčíka.

V roce 1938 se pošta stěhuje do domu č. 90, kde funkci pošmistra vykonával Josef Svízela.

V roce 1967 byla pošta přemístěna do nové budovy na autobusovém nádraží. Dřívější obvod pošty byl: V. Ořechov, Častkov, Kelníky, Dobrkovice, Kaňovice, Hřiv. Újezd, Doubravy. Dnešní obvod pošty: Kelníky, V. Ořechov, Dobrkovice a Hřiv. Újezd.

Policie a telefony

Počátky zřízení policejní stanice se neuvádí, ale v roce 1929 byla v domě č. 80 a později v domě č. 57.

Telefonní stanice byla zavedena do policejní úřadovny v roce 1938. Zdejší obchodník Politzer však měl telefon soukromý z Uh. Brodu mnohem dříve, než je zde uvedeno.

Původní telefonní ústředny byly ručně ovládané, teprve v pozdější době vlastní celý okrsek telefonickou automatickou ústřednu, která je umístěna v budově školy.

Lékaři

Prvním lékařem ve Velkém Ořechově byl František Mittas v letech 1902-6. Byl ubytován v domě č. 17. V letech 1908 až 1920 zde působil jako lékař Bohumil Kaláč. V roce 1920 to byl lékař Vavruša. Od roku 1922-24 byl lékařem František Brunclík, který se přestěhoval do Mirošic u Písku. V letech 1925-26 bylo místo lékaře dle dostupných pramenů neobsazeno. V letech 1927 až 1964 zde působí MUDr. Alois Mikulec, který se stěhuje i s ordinací do nově postavené budovy č. 131.

Z této budovy bylo vytvořeno zdravotní středisko včetně ordinace zubního lékaře a dětské poradny.

V roce 1964 nastoupila MUDr. Věra Masaříková z Uh. Brodu a v roce 1980 ji vystřídal MUDr. Petr Minařík z Luhačovic.

Služby

Svoji polohou i svým významem pro široké okolí byla obec rovněž střediskem obchodním. Na tuto činnost se v dřívější době zaměřili zvláště přistěhovaní občané s židovskou národností a také občané z jiných obcí. Místních podnikatelů bylo málo.

Podle žijících pamětníků a zápisů v kronikách byl odedávna na č. 7 hostinec, patřící vrchnosti, později přistěhovaným židům, z nichž je znám Zwinthal. Později přešel do rukou rodiny Čápovy z Luhačovic, která tuto živnost provozovala až do roku 1953. Potom zde byla zřízena prodejna Jednoty. Po rekonstrukci v r. 1978-79 slouží prostory pohostinství s vyvařováním obědů.

Druhý hostinec byl na č. 17. Tento dům byl dříve postaven jako panský pivovar a pálenice koncem 15. století tehdejší vrchností. V té době vařil 643 beček piva a robotovalo tu 11 půllánků tři dny v týdnu s koňmi a 19 čtvrtlánků tři dny v týdnu pěšky. Pivovar byl v roce 1800 prodán a převezen do Mořic u Brna. Při parcelaci r. 1923 byla budova prodána M. Nuzíkovi a pak Josefu Úšelovi z Pašovic, který zde zřídil hostinec a z pivovarských místností taneční sál 5x16 m, na tehdejší dobu největší místnost v okolí. Přes částečné poškození zdíva se sál užíval až do roku 1972, než byl vybudován v akci "Z" nový kulturní dům. Pohostinství bylo přestěhováno do budovy č. 7 a část prostor byla využívána pro sklad zboží podniku Drogerie.

Na č. 8 byl od nepaměti obchod se smíšeným zbožím, patřící Politzerům, kteří kromě prodeje spotřebního zboží prováděli v obci výkup zemědělských plodin, zvířat, sušeného ovoce a drůbeže. Obchod zde byl až do roku 1967. Rovněž na č. 57 (v nynějším obchodním středisku) byl obchod Reize (kolem roku 1890) a po něm pak Reichů. Mezi židovskými obchodníky byla tvrdá konkurence a schopnějšímu Palitzerovi se podařilo cenovými manipulacemi vytlačit z obchodu své soukmenovce. Existence židů v obci byla ukončena

na počátku 2. svět. války. Pod záminkou čistoty rasy deportovali Němci všechny Židy do koncentračních táborů k hromadnému vyvraždění. Po skončení války se do obce nevrátil žádný.

Na č. 80 uvádějí starší pamětníci obchod, v němž ve 20. letech až do r. 1945 prodávala Amálie Bařínková (školní potřeby apod.).

V roce 1929 se do obce přistěhovali manželé Keňovi z Luhačovic a v č. 105 zřídili obchod se smíšeným zbožím, který byl v provozu do r. 1950. V letech 1919-29 prodával maso v dřevěné boudě u kostela řezník Šnábl z Dobrkovic. V pozdějších letech zde byla vystavěna zděná prodejna masa, která sloužila až do výstavby obchodního střediska, pak byla zbourána. Také v přístavbě domu č. 7 krátce prodával maso řezník Adolf Kresta.

Další obchod je pamětníky uváděn až do roku 1945 u Leopoldy Kolařkové, zvané Poldynky, na č. 89. V roce 1953 byla zrušena v domě č. 4 trafika (prodej cigaret) u Josefa Volaříka.

Od roku 1969 bylo slavnostně otevřeno nákupní středisko Výběr. Průmyslovou prodejnu vedl Bohumil Kaláč, nyní Josef Lambor, prodejnu textilního zboží vedla Božena Kaláčová, Emilie Kalášková a nyní Marie Miklová, prodejnu masa Marie Úšelová, nyní Josef Úšela, prodejnu potravin Emilie Kalášková, Ladislav Minařík, František Zálešák, Ludmila Dostálková, nyní Ludmila Miklová.

V době sezóny je krátkodobě otevřena výkupna ovoce v domě Josefy Mikeskové č. 108.

V průběhu roku je v provozu sběrna chemické čistírny oděvů v domě č. 41. Dle adresáře podnikatelů z r. 1936 byli v obci tito živnostníci:

holič a kadeřník:	Josef Škrášek
hostinec:	Martin Čáp a Josef Úšela
autodoprava:	Josef Kadlček a Václav Šústek
hudebnictví:	Josef Svízela č. 75
kapelnictví:	Bohumil Gregor č. 68
kramářství:	Martin Čáp (krupařství), Amálie Bařínková, Helena Bařínková č. 37
krejčovství:	František Mikel č. 64
lékař:	MUDr. Alois Mikulec
malířství:	Karel Šústek č. 110
obchod máslo-vejce:	Františka Graclová č. 46, František Ondrůšek č. 111, Františka Kadlčíková č. 78

obchod smíšený:	Emilie Keňová, Leopolda Kolaříková, Vítězslav Politzer, Gizela Schneerová č. 46
obuvník:	František Kašpařík č. 72
obchod s nábytkem:	Martin Čáp
pálení slivovice:	Josef Svízela č. 90
pekař:	Bohumil Bača č. 44
podkováři:	František Chmela, Jan Juřík
provazník:	Ludvík Postupka č. 104
řezník:	Adolf Kresta
stolař:	Josef Gregor č. 68
prodej obuvi:	prodejna obuvi fy Baťa č. 70

V průběhu let některé živnosti zanikaly, jiné se tvořily jako např.

kolařství:	Josef Janča č. 60
bednářství:	František Smýkal č.84
autodoprava:	Jan Čevela č. 84, Miroslav Nuzík č. 37
cukrářství:	Josef Janča č. 66
hokynářství:	A. Kadlčíková č. 78
zahradnictví:	František Bernátek
obchod:	František Šústek
řeznictví:	Josef Úšela
stolařství:	Bohumil Gregor

Elektrické světlo se v naší obci poprvé rozsvítilo v roce 1945, kdy byl Velký Ořechov napojen na el. síť od Dobrkovic. Trať byla vyměřena v roce 1943, postavena v roce 1944. Při ukončení se prý vypilo 70 litrů slivovice. Povoleno bylo zapojit jen 8 domů, ostatní byly napojeny načerno. První světlo zazářilo 1. března 1945 v 17.00 hodin.

Místní rozhlas byl zapojen v r. 1947.

Doprava obyvatel

Velký význam mělo v kraji zlepšování komunikací a budování silnic Uherský Brod - Velký Ořechov - Zlín v letech 1880-84, stejně jako silnic do Hřiv. Újezda a Biskupic v roce 1897 a Částkova v roce 1902.

Doprava byla dříve prováděna po polních cestách a pevná silnice byla postavena teprve později. Od roku 1926 se občané dopravovali do Uh.

Brodu nákladním autem s plachtou a od roku 1928 plachtovým autobusem. Teprve v roce 1938 jezdil údolím přes Doubravy 1x denně státní autobus z Uh. Brodu do Zlína a zpět. Od roku 1941 jezdil autobus 2x denně.

Obživa obyvatel

V 19. století zůstávalo zdrojem obživy obyvatel naší obce zemědělství, dobytkářství a ovocnářství.

V době kolem roku 1928 bylo v obci na 40 sušičů ovoce, některé s kapacitou až 1 q ovoce denně. Největší část ovoce se zpracovávala pálením. Pálilo se v zimních měsících přímo pod širým nebem nebo v boudách opletených proutím. V letech 1918-28 bylo v okolí V. Ořechova asi 40 pálenic. Zděná pálenice byla postavena Pod padělkou, pro špatný příjezd byla však zrušena. Josef Svízela postavil novou pálenici pod V. Ořechovem u silnice směrem na Částkov.

Vodovod

Problém zásobování obce vodou byl pravidelně řešen od dávných časů, protože obec trpěla nedostatkem vody. V roce 1933 byla vybudována betonová nádrž na vodu a v roce 1938 druhá v dolní části vesnice. V letech 1946-47 probíhaly práce na budování vodovodu z místních zdrojů. Tato záležitost má průběžný charakter a teprve v letech 1982-88 se podařilo vodovod dokončit. Vodovod je napojen na přehradní nádrž v Ludkovicích a byl vybudován nákladem 6,5 mil. Kčs.

Tím se vyřešila otázka zásobování obce pitnou vodou. Dříve bylo v obci 7 veřejných studní na vodu, z nichž jsou již některé zasypány. V souvislosti s řešením nedostatku vody byl proveden pod obcí 70 m hluboký zkušební vrt U Korábku.

Rozvoj obce od roku 1945

Po skončení války byl v obci ustaven revoluční národní výbor, jehož předsedou byl zvolen Augustín Kolařík.

Přehled předsedů národních výborů v letech:

1945 - 46	Augustin Mizera
1946 - 48	Josef Svízela
1948 - 51	Miloslav Lukšík
1951 - 54	František Keňa
1955 - 60	Bohumil Gregor
1960 - 62	Vojtěch Chmela
1962 - 71	Josef Janča
1971 - 90	Alois Boďa
1990	František Bílek (starosta)

Budování obce a JZD

Období od roku 1945 do r. 1990 lze rozdělit do tří etap:

Období od roku 1945 do roku 1948

- obnova válkou poškozených budov
- výstavba kanalizace v obci, nová silnice
- vybudování chodníků na návsi
- vybudování provizorní měšťanské školy (jako kulturní dům)
- rozhlas v obci
- zahájení výstavby měšťanské a zemědělské školy (v roce 1948 zastavena a materiál odvezen na stavbu školy v Prakšicích)
- vybudování hřiště u škol
- zahájení stavby hřiště v Močilkách (rovněž zastavena)
- zahájení výstavby učitelských bytových jednotek a domu lékaře
- zahájení výstavby vodovodu z Hajků pro soukromé osoby
- výkopy studní pro vodovod (pro nedostatek vody zastaveny)

Období od roku 1948 do roku 1962

- rozebírání stavby měšťanské školy
- stavba drůbežárny
- stavba kravína JZD
- scelování pozemků JZD
- dláždění cesty v dolních Chaloupkách a k bytovým jednotkám
- vybudování sýpky JZD na zbylých základech školy (v suterénu dílny a garáže)

Období od roku 1962 do roku 1990

- demolice panských mlatů a výstavba autobusového nádraží
- výstavba nákupního střediska (dodavatelsky)
- budova pošty
- oprava starší budovy školy (okna, fasáda, vnitřní úpravy)
- veřejné osvětlení v obci
- kanalizace - Hajky a Zelničky
- požární nádrž na návsi

- cesta v Hajkách
- zahájení výstavby požární zbrojnice a kulturního domu
- dokončení těchto staveb (1972)
- stavba mateřské školy (1976)
- koupaliště
- el. vytápění v základní škole, nová krytina, instalace později fasáda
- studny na hřbitově
- oprava místního pohostinství
- rekonstrukce zdravotního střediska
- chodníky a kanalizace od zdrav. střediska
- šatny TJ Sokol
- výletišťe u škol
- dvě nové trafostanice
- tenisové hřiště a kluziště
- nákup dvou hasičských aut a cisterny
- výstavba areálu zahrádkářů a chovatelů
- výstavba vodovodu z Ludkovic

To je stručný výčet toho, co si občané v naší obci vybudovali od roku 1945.

Založení JZD

Největší pozornost místních rolníků, vlastně všech občanů se v 50. letech upínala k problému - vstoupit nebo nevstoupit do JZD. KSČ i státní orgány už od r. 1950 agitovaly pro založení družstva, ale naši rolníci nejevili o vstup zájem. V říjnu 1951 byl utvořen přípravný výbor JZD a v březnu až dubnu 1952 následovalo založení JZD, ve kterém však bylo jen velmi málo skutečných zemědělců. V roce 1953 mělo JZD 15 členů, z nichž pouze 3 byli drobnými výkonnými zemědělci. Teprve rok 1957 přinesl zlom vlivem tlaku místních orgánů na zaměstnavatele a po varovné likvidaci sedmi rolnických hospodářství. V letech 1957-58 podepsalo přihlášku do JZD téměř 50 zemědělců. Poslední pozemky přešly do JZD v roce 1972.

JZD hospodařilo samostatně do roku 1971, kdy se sloučilo s JZD Kaňovice (obce V. Ořechov, Dobrkovice, Kaňovice a Hřiv. Újezd). Toto družstvo se 1. 1. 1980 spojilo s JZD Mír Březůvky.

Vzhledem k tomu, že se počítá s vydáním samostatné publikace o historii JZD, nezmiňujeme se o zemědělství podrobně.

Předsedové JZD:

Augustin Mizera	1952
Karel Bílek	1958
Bohumil Gregor	1960
Alois Bílek	1961
Josef Zapletal	1962
František Vaškůj	1963
Bohumil Gregor	1966
Josef Buráň	1970

Zemědělská půda obce

rok 1956 - 443 ha, rok 1979 - 456 ha, rok 1982 - 453 ha

Počet obyvatel:

rok 1615 - 362 ob., rok 1900 - 468 ob., rok 1948 - 650 ob.,

rok 1970 - 702 ob., rok 1980 - 643 ob., rok 1989 - 673 ob.

Majetek obce v roce 1984

budovy	13,524.000 Kčs
stroje, inventář	1,802.000 Kčs
DKP	1,645.000 Kčs
materiál	387.000 Kčs

Počet domů

rok 1961 -144 domů, rok 1970 - 150 domů, rok 1990 - 195 domů

Sloučení obcí

Do roku 1976 byl vždy Velký Ořechov samostatnou správní jednotkou. V roce 1976 došlo ke sloučení s obcí Kelníky a v roce 1980 s obcí Dobrkovice. Po sloučení měly obce celkem 1.190 obyvatel.

Ve volbách v listopadu 1990 si každá obec zvolila své obecní zastupitelstvo. Tím se Kelníky i Dobrkovice opět osamostatnily.

Na závěr ještě informace o tom, jakými prostředky hospodařil MNV v r. 1976:

daň z příjmu obyvatel	5.862,-- Kčs
domovní daň	19.330,-- Kčs
správní poplatky	1.350,-- Kčs
poplatky ze psů	1.696,-- Kčs
stravné ve školní jídelně	113.557,-- Kčs
příjem z kulturního domu	23.902,-- Kčs
místní hospodářství	38.607,-- Kčs
dotace ONV na provoz škol a jídelny	387.100,-- Kčs
příděl na akce "Z"	1,485.876,-- Kčs

Celkem hospodařil MNV s 2,325.000,-- Kčs.

V září 1990 se kancelář MNV přemístila z budovy č. 41 do nové budovy č. 19, kterou se podařilo zakoupit od p. Marty Handlové a Josefa Zábojníka.

V listopadu 1990 byl MNV zrušen a řízení obce se ujímá obecní zastupitelstvo s 11 členy.

Významné osobnosti Velkého Ořechova

Uvádíme zde osobnosti, které se ve Velkém Ořechově narodily nebo působily, případně se ve svém díle V. Ořechovem zabývaly.

Jan Ořechovský z Honbic

Spisovatel, který v r. 1552 vydal studii "Krátký spis o morové nemoci."

Josef Antonín Hauf

Bývalý kaplan v Uherském Brodě, nastoupil na zdejší faru v roce 1728. V r. 1742 se stal děkanem a byl vystřídán dalším knězem.

Byl to spisovatel, zřejmě znamenitý kazatel. Některá jeho kázání se dochovala.

JUDr. August Benesch

Narodil se v r. 1829 ve Velkém Ořechově. Jeho otec byl ředitelem statků hraběte Kounice u nás. Studoval na gymnáziu v Kroměříži, filozofii v Brně, právnická studia vykonal v Olomouci a ve Vídni. Od r. 1868 působil jako advokát v Kroměříži, kde byl v letech 1874-84 i starostou.

Od r. 1870 byl poslancem v zemské sněmovně, později byl zvolen do říšské rady.

Zpracoval moravské pověsti prózou i veršem. Psal oslavné básně na císaře Josefa II.

Václav Kosmák (1843-1898)

Spisovatel, známý novinář "kukátkář", kněz; léčil se v Luhačovicích a navštívil Vel. Ořechov. Měl kázání v chrámě sv. Václava, o čemž se zmiňuje ve svých vzpomínkách.

ThDr. Theodor Kohn

Narodil se v roce 1845 v Březnici u Zlína. Absolvoval dva roky nižšího studia na gymnáziu v Uh. Hradišti, dva roky nižšího studia u piaristů ve Strážnici a vyšší gymnázium u piaristů v Kroměříži.

Před vstupem na bohosloveckou fakultu v Olomouci navštívil ve Velkém Ořechově při vizitaci olomouckého arcibiskupa kardinála Bedřicha Fürstenberka a prosil jako chudý student o přijetí na bohosloveckou fakultu. Byl arcibiskupem přijat; na faře ve V. Ořechově je v jedné místnosti umístěna pamětní deska s datem 3. 9. 1867.

V r. 1892 byl ThDr. Kohn zvolen olomouckým arcibiskupem (po mnoha letech opět nešlechtic), rezignoval v r. 1904, zemřel v r. 1915 v Ehrenhausenu v jižním Štýrsku.

P. Augustin Lužný

Působil u nás v letech 1896-1900 jako kaplan (nar. 1867 v Unčovicích u Litovle), vydal stručnou knihu povídek, v níž se zmiňuje o V. Ořechovu.

František Horenský

Učitel a spisovatel, rodák z Pašovic (1866), studoval teologii a filozofii. V r. 1893 vydal v Telči knihu "Slovácké obrázky", později "Nové obrázky ze Slovácka" (1899). Jde o knihy povídek z našeho kraje.

PhDr. Antonín Václavík

Rodák z Pozlovic (1891), po 20 let sbíral v našem kraji materiál pro svoji vzácnou národopisnou knihu "Luhačovské Zálesí", která vyšla v r. 1930. Vydal řadu dalších národopisných prací.

MUDr. Gejza Vámoš

Známý slovenský spisovatel a lékař (nar. 1901), který před 2. svět. válkou navštívil ve Velkém Ořechově MUDr. Aloise Mikulce.

Ferdinand Práger

Rodák z Nivnice (1870-1938), ředitel školy, spisovatel. Vydal knihy "Na panství knížat z Kounic" (1919), "Vinohrad J. A. Komenského a jiné historické obrázky" (1923). Jedna z povídek se odehrává ve Velkém Ořechově.

Františka Pecháčková

Známá česká spisovatelka, rodačka z Pašovic (1904-1991). Velkého Ořechova se tématicky týkala její kniha "Údolí Vlčinec" (1948). Na svůj rodný kraj vzpomíná zejména v knize "Sedmikrásný čas", ale i v dalších knihách.

P. František Müller (1910-1985)

Bývalý duchovní správce na Provodově, spisovatel.

Vydal řadu povídek, pověstí a historických studií z našeho kraje: "Báje a pověsti z kraje pod Starým Světlovem", "Báje a pověsti z vizovských hor". Zvláště cenná je jeho poslední studie "Luhačovicko. Místní a pomístní jména v dějinách a pověstech." (1981).

František Peňáz

Akademický malíř a grafik žijící v Hřivínově Újezdě, výtvarně nesčetněkrát zpodobnil náš kraj.

Použitá literatura

1. PhDr. Zdeněk Pokluda: Materiál o historii obce a založení JZD
2. Zdeněk Slezák: Velký Ořechov včera a dnes
3. Zdeněk Slezák: Velký Ořechov zítra (vyd. agit. střediskem MNV)
4. Dr. Josef Postupka: Významné osobnosti Velkého Ořechova
5. Miroslav Riedel: Zavádění školní docházky na území Jihomoravského kraje I., II. díl
6. Kroniky obce Velký Ořechov
7. Vlastní materiály autorů

850 let Velkého Ořechova 1141 - 1991, výběr z historie

Zpracoval: Alois Bod'a, Eduard Mikel

Spolupracoval: PhDr. Zdeněk Pokluda, Dr. Josef Postupka

Jazyková úprava: Jarmila Kostelníková

Obálku navrhl: Vladimír Zásměta

Vydává: OZ obce Velký Ořechov

Tisk a grafická úprava: ZD Mír Březůvky 5/91

Náklad: 500 ks

